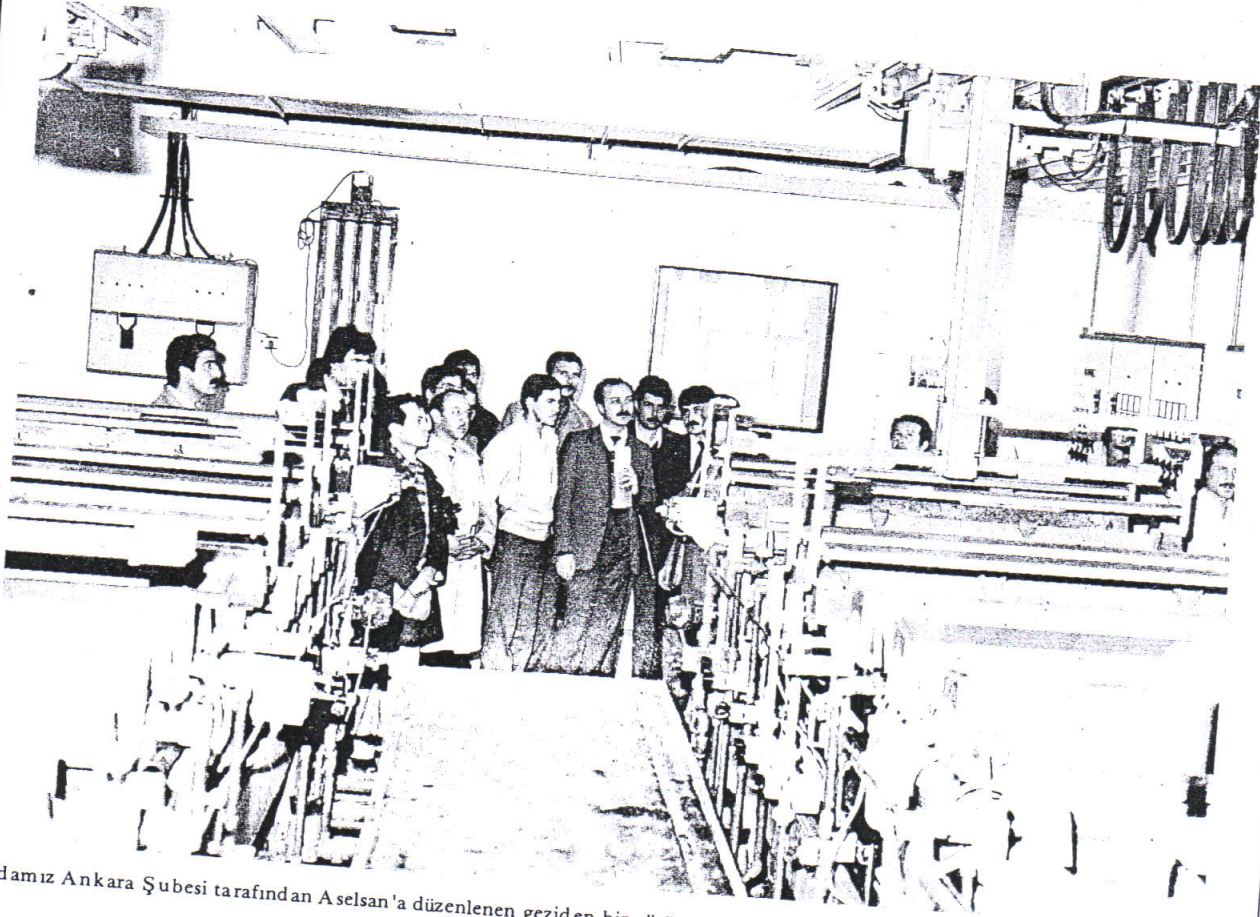

TÜRKİYE PROFESYONEL VE ASKERİ ELEKTRONİK SANAYİNDE 30 YIL'DAN HATIRALAR

Odamız Ankara Şubesi tarafından Aselesan'a düzenlenen geziden bir görünüm.

M. Hacim KAMOY / ASELSAN Genel Müdürü

Neler yapabileceğimizi kestirmek için en iyi, en emin yol, tarihimizi incelemektir.

Biz Türkler kimleriz?

Biz, tarih boyunca 16 devlet kurmuş bir milletiz... Biz, 5 asır evvel 1453'de 1500 kiloluk mermi atabilen 700 tonluk dünyanın en büyük topunu dizayn eden, imal eden, bir gecede 75 savaş gemisini karadan Haliç'e indirebilen, zamanın en büyük alimlerinden İbni Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamurla kaplı sırma-

lı cübbesini Alimlerin atlarının ayaklarından sıçrayan çamurun bile makbul olduğunu gelecek nesillerin ibretle görmesi için Hazine Dairesinde saklayacak kadar ilme, tekniğe değer veren Devlet Başkanları ile yönetilmiş, bir zamanlar 38 devleti hudutlarımız içine alarak "Dünyanın en büyük imparatorluklarından birini" kurmuş bir milletiz...

Biz, bütün dünya milletlerinin kendisine düşman olup herşeyi aldıktan sonra, tek varlığı Türk'ün büyüklüğüne sonsuz inancı olan ATATÜRK etrafında birleş-

ını
gün
ağ-
laz-
yaş-
Bu
cen-
imle

ıvun-
nısal-
"Mu-
lli As-
naz!"
iki uz-
anlı ve

rek, bir yangın yerine yeniden bir Türkiye kurmuş bir milletiz...

İşte bu noktadan hareketle işe başlarsak, Elektronik sanayiinde bugüne kadar yaptıklarımızın, yapabileceklerimiz yanında çok yetersiz olduğunu anlamakta zorluk çekmeyiz!

Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve çöküş yıllarının verdiği tembellek, uyuşukluk ve aşağılık duygularının izlerini silmemiz çok uzun zaman aldı; Bu izleri her alanda hala görmek mümkün...

30 yıl evvel Elektronik Sanayii henüz emeklilik çağında idi; O vakit işe ciddi olarak girseydik, girebilseydik bugün, bu sanayi dalında Dünyanın sayılı ülkelerinden biri olabilirdik...

Polonya 1950'lerde, Yugoslavya, Romanya, Bulgaristan daha sonraki yıllarda elektronik sanayiine girdiler. 1962'de bu dalda çalışmaya başlayan İsrail'in bugün Elektronik Teçhizat ihracatı Milyar Dolarlarla ifade ediliyor...

Siz Meslektaşlarıma Türkiye'de profesyonel tip elektronik teçhizat imali ile ilgili "Maceralarımızı", acı tatlı tarafları ile özetlemek istiyorum.

1956'da PTT'de küçük fakat yetenekli bir grup oluşturmuştuk... Genel Müdürlüğe müracaat ettik:

– Bize Ankara Dışkapı semtindeki metruk PTT telsiz binasını veriniz elektronik teçhizat geliştirme ve imalatını başlatalım dedik...

Kabul edildi.

Binadaki eski telsizleri söktürdük, bina tadilatına başladık, ara duvarları 40-50 santime kadar yükseldi; O arada bir emir çıktı, "PTT'yi İslah Komisyonu" kurulmuştu. Komisyonunda görevlendirilmiş ve Komisyonla ilgili işler dışındaki tüm işlerle ilişkimiz kesilmişti...

Tabii Elektronik teçhizat imalatı işi ile de... Binanın tadilat işi durdu, bir müddet sonra da otomobil tamirhanesi oldu!...

Bu teşebbüsümüz ilk ve çok acemice yapılmış bir teşebbüstü. Hata bizde idi... Elektronik teçhizat imalatından söz etmiştik... Ama bu bize ders olmuştu, yıllar boyunca bir daha "İmalat" lafını ağızımıza almadık!...

1960-1964 yılları arasında TRT'de görevli olduğum sırada "Araştırma-Geliştirme Laboratuvarı" adı altında Elektronik Teçhizat üretim hazırlıklarına başladık... Bu bölüm halen TRT'nin bir kısım ihtiyaçlarını karşılıyor. Aynı tarihlerde Etibank'daki meslektaşlarımız da Akköprü'de Elektronik Araştırma-Geliştirme çalışmalarına başlamışlardı. Akköprü tesisleri de çalışmalarını başarı ile sürdürüyor. †

1964 sonunda PTT'ye Teknik Daire Başkanı olarak döndüğümde, yeni Genel Müdür ve Yardımcısı, Elektronik Sanayiine inanmış iki meslektaşımızdı; Projeye daha baştan yeşil ışık yakıp tam yetkiyi bize verdiler... Evvelki yönetim, elektronik imalat işi bir yana, NATO projelerine dahil olarak kurulan Radyo-Link sistemlerinin bakım işlerini bile yabancı bir firmaya ihale etmiş, yabancı firma da kadrosuna aldığı iki PTT mühendisine bir mühendis de kendisi katarak bakım işini üstlenmişti; İşe başladığımda mukavelenin bitimine birkaç ay kalmıştı. Firmanın temsilcisi geldi:

– Evvelce yapıldığı gibi, PTT olarak bu sistemlerin bakımını yapamayacağını NATO'ya bildirirseniz, biz NATO'dan tahsisat alır, işe devam ederiz (!) teklifinde bulundu...

Evet, biz Türkiye PTT'si olarak NATO'ya müracaat edeceğiz:

"Yüzyıllar boyu bir vilayetimiz olan, Yunanistan delegesinin de dahil olduğu NATO PP Komitesi önünde, Radyo-Link sistemlerimizin bakımını yapamayacağımızı bildirip avuç açacak ve tahsisat alıp yabancı firmaya aktaracaktık!

Temsilciyi uğurladım ve ilk iş olarak bu firmada çalışan iki Mühendis arkadaşımı davet ettim.

İlk gelen arkadaşıma;

– Bakım mukavelesini uzatmayacağız. Size açık kart, gelin, istediğiniz mühendis ve teknisyenleri emrinize verelim, istediğiniz teçhizat ve malzemeyi alalım, derhal Araştırma-Geliştirme ve imalat işlerine başlayalım... Yalnız "İmalat" lafını bu oda dışında zikretmek yok!... dedim.

Kabul etti, bu arkadaşım ARLA Araştırma Laboratuvarı adı ile kurduğumuz tesisin ilk müdürü oldu.

Birkaç gün sonra ikinci arkadaşım geldi. Aynı teklifi ona da yaptım.

– Mektepten mezun olduğum günlerden beri böyle bir işte çalışmak istedim olmadı, ancak, Devlet Dairesine girmemek üzere bir kararım var, tasarruflarım bitinceye kadar maaşsız çalışmamı kabul edersen ben de varım!..." dedi.

Şartını kabul etmek zorunda kaldım ve bu değerli meslektaşım iki yıl süre ile, parası tamamen bitinceye kadar PTT AR-LA'da maaşsız çalıştı. Sonra zorla kadroya geçirebildik. AR-LA tesislerinde Araştırma-Geliştirme maskesi altında imal edilen kuranportör teçhizatı 100'e yakın merkezde kurulup hizmete alınmaya kadar "İmalat" kelimesi ağıza alınmadı! Bu tesis yıllarca profesyonel Elektronik alanında en modern ve en büyük tesis oldu...

Seneler sonra AR-LA'yı ziyaret ettiğimde genç bir mühendis:

- Efendim burayı kurmakla çok iyi bir iş yapmışsınız fakat tesise uygun isim vermemişsiniz.
- Peki ne isim vermeliydik?
- Telekomünikasyon Sanayii diyebilirdiniz.
- Evet Genç Arkadaşım, o ismi verebilirdik ama o vakit bu tesisin duvarları 50 santimde kalırdı dedim. Hep beraber acı acı güldük!...

Milli Güvenlik Kurulu Memleketimizde Elektronik Sanayiinin kurulması ile ilgili kararı Mayıs 1964'te almıştı.

Sanayi Bakanlığı'nı temsilen MKE Kurumu koordinatörlüğünde yapılan çalışmalar bir yıla yakın devam etmiş, çalışma sonunda hazırlanan raporda "Memleketimizde Elektronik Sanayiinin sür'atle kurulmasının zarureti" belirtilerek gerekli yatırımlara geçilmek üzere 1.ci 5 Yıllık Kalkınma Planının 1965 programında gerekli tahsisatın ayrılması ve yatırım etüd ve projelerinin Etibank, MKE veya PTT'ye yaptırılması önerilmişti.

DP ve ilgili Bakanlıklar arasında uzun çalışmalardan sonra Elektronik Sanayiinin kuruluş etüdü ile ilgili ilk tahsisat 1966 programına koyulmuş ve etüdün yapılması işi Haziran 1966'da PTT'ye verilmişti. PTT raporu 1967 başında DP ve ilgili Bakanlıklara sunulmuştu.

Raporda, esas itibariyle Elektronik Sanayiinin kolaylıkla ve rantabl olarak kurulabilecek bir sanayi dalı olduğu ve sür'atle, diğer ilgili kuruluşların da iştiraki ile müstakil bir şirket kurularak faaliyete geçirilmesinin uygun olacağı ve 1965 yılı başında "PTT Araştırma Laboratuvarının bir nüve olarak kullanılabilmesi" belirtilmiştir.

Bu alanda yapılan çalışmalar yıllarca devam etmiş ve nihayet Milli Güvenlik Kurulunun karar tarihinden 12, PTT raporunun verildiği tarihten 7 yıl sonra, istenen şirket "TESTAŞ" olarak kurulmuş-ancak AR-LA bu şirket dışında bırakıldığından yeni kurulan TESTAŞ, AR-LA'nın 7 yıllık tecrübe ve bilgi birikiminden yararlanılamamıştı. Bu arada Türk Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının önderliğinde Türk Deniz ve Hava Kuvvetleri Vakıfları, Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı, OYAK ve Yapı Kredi Bankası'nın ortaklığı ile kurulan ASELSAN 1976 yılı başında faaliyete geçirilmişti. ASELSAN'ın sür'atle gelişmesinde eski tecrübelerin acı taraflarından faydalanılmış ve herhangi bir engellemeye imkân verilmemiştir.

ASELSAN modeli gerekli çalışma ortamı ve maddi imkânlar sağlandığında, Türk Mühendisinin, Türk Teknisyen ve işçisinin Türk Yöneticileri ile işbirliği altında başaramayacakları hiçbir şey olmadığını, eski illelerimiz olan İsrail, Yugoslavya, Bulgaristan ve Romanya elektronik sanayiine hızla yetişebileceğini göstermiştir.

ASELSAN'ın, Silahlı Kuvvetlerimizi Güçlendirme Vakıflarımızca kurulmuş olması, Askeri-Sivil ilgili tüm yetkililerce desteklenmesi ve teşvik edilmesi, Ankara'ya her gelen yabancı misyon ve firma temsilcilerinin gösterdikleri ilgi ve TRT ile Basınımızın bu sanayi dalına verdikleri önem dolayısıyla yapılan çalışmalar değerlendirilerek halkımıza günü gününe duyurulmuştur. Zannedirim ASELSAN'da sağlanan başarı, ilgililerin "Türk Beyin Gücüne" güvenlerini tazelemiş, yeni teşebbüsler birbirini takip etmiştir. Diğer bir ifade ile ASELSAN MODELİ bir kıvılcım görevi görmüştür.

Son 3-5 yılda bu sanayi dalındaki gelişmeler bütün meslektaşlarımızın malumudur. Gelişmeler sür'at kazanmıştır. Her gün yeni tesislerin kurulması ile ilgili haberler alınmaktadır. Yalnız tesisleri kurarken çok titiz davranılması, memleketimizin mahdut olan beyin gücünün ve tek kuruluşunun plansız, programsız israf edilmesine önem verilmesi zorunludur. Elektronik Harp cihazları ile ilgili çalışmalarda bir hususa özel olarak dikkat gerekir. O da, Askeri Elektronik Harp Cihazlarının "Tamamen Milli sermaye ile kurulmuş, gerekli teknolojiyi kendi alan, hazmeden ve kendi geliştirip uygulayan güçlü müesseseler etrafında geliştirilmesi ve imalatı zaruretidir.

Elektronik Sanayinin çok hızlı bir gelişme göstermesi, geliştirecek yeni teçhizatın imalata başlamadan demode olmaması için Araştırma-Geliştirme faaliyetlerinin güçlü ve pratik olarak kullanılabilir en geniş ekipler ve güçlü bir sanayi kuruluşunun desteği ile yürütülmesi de ayrı bir zarurettir. 5-10 sene evvelki teknoloji ile imal edilmiş sivil cihazlarla bazı askeri cihazları kullanmak mümkün ise de, yeni geliştirilen bir elektronik harp cihazının, eski cihazların etkisini sıfır'a indirdiğini unutmamak lazımdır. Son İsrail-Arap savaşları bunun en belirgin, en çarpıcı örnekleridir.

1967 savaşında İsrail 4 gün içinde 404 Arap uçağını tahrip edebildiği halde, 1973 savaşında Araplar 2 gün içinde İsrail'in 105 uçağını düşürmüşler, İsrail'i mağlubiyetten ABD'den getirtilen Elektronik Harp Cihazları kurtarmıştır. Buna mukabil son İsrail-Arap savaşlarında ise İsrail'in kaybı sadece 2 uçak olmuştur. Bu netice İsrail'in kendi elektronik harp cihazlarını kendi geliştirmesi ve fevkalade iyi planlanmış bir eğitimle mümkün olmuştur.

Zannedirim Milli Elektronik Sanayiinin Yurt savunmasındaki önemini bundan daha açık, güçlü bir misalle anlatmak mümkün değildir. Evvelce kullanılan "Muhaberesiz Muharebe olmaz!" deyimini yerine "Milli Askeri Elektronik Sanayisiz Vatan Savunması olmaz!" deyimini benimsememiz zamanı gelmiştir. Eldeki uzman personel ve mali imkânları bu yönde, planlı ve programlı olarak kullanmak zaruridir.